Ч. 155. Чернівцї, четвер дня 30. грудня 1904 (12. сїчня 1905) р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Вражіня з Київа.

Три днї був я у Київі, а три днї в дорозї туди і назад, бо поїзди спізнювали ся і треба було чекати на стациях та нудити ся. У Київі першого, другого і третого сїчня, підчас мого побуту в сїм містї, були люті морози. По улицях горіли ватри день і ніч, щоби біднїйші люди трохи загріли ся (мимоходом сказавши, се занадто примітивний спосіб помаганя бідним), а богатші ходили по улицях у таких величезних та богатих кожухах, яких на улицях Чернівцїв нїколи не можна побачити. Через ті морози годї було й походити собі спокійно по містї і всї делеґати, що приїхали з Галичини і Буковини на ювилей Івана Левицкого, висказували бажанє, щоби подібні сьвята устроювано в лїтї. До Київа дорога не близька, шкода марнувати нагоду і не пооглядати всего, як треба. А Київ місто прекрасне і для нас з кождого боку дороге. Є в нїм що бачити і не годить ся його так тільки переїхати.

Делеґатів з Галичини і Буковини на ювилей Нечуя приїхало кільканацять. Се вже третий раз таке більше число австрийских Русинів з'їхало ся разом на Українї (перший раз в Полтаві, а другий раз торік на ювилею Лисенка). Такі з'їзди австрийских Русинів з Українцями дуже потрібні і користні і тому з нашого боку треба обминати все, що дало би російскому урядови причину, замкнути перед нами границю. Тимчасом бувають між нами люди, котрі сего не памятають... Жива розмова має великий вплив, свої люди пізнають ся між собою і учать ся одні від других. Поки-що ся розмова часом дуже куріозна, так і видко, що зійшли ся люди неоднакових поглядів, вихованих у иньшій школї житя. Галичанин оповідає на приклад, що австрийска конституция се така хитра видумка, що признає тобі право до всего, але ти се право мусиш собі здобути. Українець на те зітхає і бажає собі хоч такої куцої конституциї, каже: „все таки у вас лучше“. Але при тім бажає і він деяких обмежень в конституциї, н. пр. для Жидів, бо се народ, що вже перед тисячами років був культурним і коли ми ще тому з двіста років бороли ся против Турків і иньших ворогів за найпростїйше право до родинного житя, то Жиди уже віками жили мозком і тому й перемагають розумом наш нарід... Галичанин привозить на Україну думку про будову театру у Львові і гадає, що ся думка так само одушевить там усїх; Коли чує, а Українець каже, що всякий театр — се простий інтерес; коли може сам заробити на себе, то нехай живе, а коли не може, то нехай вибачає...

Декотрі Галичани, що у своїй Коломийщинї або Тернопільщинї великі люди, на силу вмовляють в Українцїв свої погляди; той нарікає на галицких попів, хоч можна би собі навіть дуже бажати, щоб ми на Українї мали бодай таких сьвящеників, як маємо в Галичинї; сей знову траґічним голосом сьпіває Українцям вічну память, бо у київскім склепі відповіли єму по російськи на єго українські слова... Так як би у Львові і доси не відповідали по польски Русинови... А я пересьвідчив ся, що і перский купець у Київі намагав ся ломати по нашому, коли я виймав рублї з портмонетки... Що тут можна говорити на підставі сего чи того поодинокого вражіня? Українцеви треба пожити у нас довше, а нам у них, і тільки тодї судити, хто у кого має вчити ся і чого. Певна річ, ми в Австриї перейшли добру школу державного житя, але про те і в нас дуже багато досьвідів зовсїм недотепних, а ще більше досьвідів пішло і йде на марно, нам треба добре пізнати Українцїв і їх обставини і добре обдумати, яким нашим досьвідом з ними дїлити ся.

Академія на честь Левицкого робила гарне вражінє. Дивним дивом і тепер російский уряд позволив усїм, хто хотїв, читати українські адреси і телеґрами (отже і Українцям). Зібрана публика слухала з увагою української мови і вибухала окликами та оплесками при кождім живійшім слові. Студенти на ґалериї грали ту саму ролю, що у нас на вічах або в театрі і слова „вольна Україна“ виводили їх зовсїм з рівноваги. Поміж адресами найгарнїйша була таки наша з Буковини. У великій теці з плюшу, з синьожовтим верхом і моноґрамом „І. Л. 1904“, були дві перґаменові карти. На першій карті чудовий образ артистки А. Кохановскої, що представляв прегарну Гуцулку на кони на тлї гірского краєвиду; до того орнаментика з килимів, мережок, писанок і насїчок на топірцях та посьвята ювилятови від буковиньских Русинів“; а на другій карті друкована адреса і підписи старшини черновецких товариств з печатками. Адреса загально дуже сподобала ся. Так она, як і иньші величала заслуги Нечуя і заразом підносила в гору духа зібраних.

В суботу, в недїлю і в понедїлок була гостина, на котрій можна було зібраним вибалакати ся. Сю потребу виговорити ся відчувають Українцї більше як ми, і такі гостини за запросинами у них, як і в цїлій Росиї, заступають наші віча і всякі збори. Сим разом я завважав у промовах Українцїв більше „реальної полїтики“ нїж давнїйше; скористано просто з нагоди, щоби подати до мінїстра резолюцию про знесенє указу з 1876 р., а не обертали ся по давному звичаю у сферах теориї. Чи буде що із сеї резолюциї чи нї, а подати єї до мінїстра треба. На те всї згодили ся. Попри те робили вражінє на Українцїв особливо сї промови Галичан, у котрих було доволї „великих слів“; молодше поколїнє, видко, ще чує потребу таке чути і гадає собі, що вже ними щось осягає ся.

Сам ювилят, Іван Левицкий, здаєть ся, найбільший ворог „великих слів“. Коли Єму прийшло ся відповідати на привіти підчас академії і обіду, то він — сей великий майстер слова — відповідав так звичайно, що нам, привиклим до гладких, блискучих промов усяких ювилятів, було аж дивно. Але се вже, видко, така вдача сего симпатичного письменника. У всїм він скромний, тихий та щирий. Невеликого росту, сухорлявий професор ґімназиї на пенсиї, Іван Левицкий, є ще

К. Юнак.

БУЛАНИЙ.

— „Вйо, буланий! вйо! Ще сей раз тай до дому. Будеш попасати цїлу ніч“.

От-так приговорював мужик до коника своєго буланого. Цїлий день від раннього ранку коник в роботї, а то вже на вечер збирає ся. І господареви самому вже бажало ся лягти на супочинок. Але треба було позвозити весь гній на поле. А тепер як раз добра пора. Дорога гладенька, снїг примерз, легко конинї тягнути. Як сонечко пригріє і снїг потане, тодї тяжко в поле дістати ся. Нї возом, нї саньми не має відтак їзди.

Ішов коло санок і підганяв коня. Не сїдав на сани, бо йому було жалко скотини. Не тому жалував він коника, що се була його власність, а таки з доброго серця. Коник знав своєго господаря, не норовив ся нїколи, як то чинять иньші конї, тягнув, кілько мав сили. А прийшло ся инколи потягнути тягар у гору, коник тягнув щиро, хоть поставкував часто. Господар не бив. Почекає хвилину і — вйо, буланий! — а сам так і тручає плечима, щоб конинї лекше.

І коник так звик до господаря, що навіть знав, коли він веселий, а коли смутний. Увійде веселим до стайнї, то буланий так і заірже, а як чогось ґазда сумує, то коникови ляли ся сльози з очий гей би людинї. Такий був буланий Петра Горбатого. Його дїдо, так повідають, працював при будові церкви, упав зі сволока і, покалїчивши собі хребет, дістав горб, тому і се імя. Він, Петро не був горбатий. Його мало хто й кликав по прізвищу, в селу знаним був під назвою „громадский Петро“, а то тому, що був вибраним до уряду громадского за авшуса, як то в кіцманецкому повітї називають громадских радних.

Був один із порядніїших ґаздів цїлого села.

Сегодня довожував гній. Се останний раз їхав.

Тепер навернув на гостинець, як то в нас кажуть, на цїсарску дорогу, бо мав їхати кусень дороги і сим шляхом. Дорога вїхана, санки самі від себе сунулись. Петро сїв, а буланий помчав.

Вже й не наганяв його. Сидїв і думав. Про що? — Бог знає. Може й про те, чи збере ся до весни достаточна скількість навозу, щоб міг погноїти і другу нивку.

Сонечко сьвітило, усьміхало ся до білої землї, що вкрилась гарним білим килимом. А снїг полискував ся — немов усьміхав ся також. Приємна така їзда. Так тихонько всюди. Чути тільки дзвіночок, що привязаний на шиї буланого, та стукіт копит. Де-коли закракають ворони, що їх сполошить коник. Они тепер бігають по шляху та визбирають погублені зеренця і таке иньше, і дуже сердять ся, наколи їх хто згонить з дороги.

Задуманий Петро аж злякав ся, почувши людский голос. Озирнув ся, аж тут на шляху якась баба, по виду жидівка, махає на нього рукою.

— Чуєте, бадіко, чуєте!

— Пр-р-р! — і станув. Жидівка прийшла до санок. Груба, аж бридко дивити ся на неї, а лице певно також не гарне. Завита була в хустину, видно було тільки частину носа, що виглядав як огорок за пятака.

— Чуєте, бадіку, куде їдете? питала жидівка.

— А ти, нехристе, не видиш, куди? От везу гній в поле. Чого тобі? — відповів Петро і хотїв пігнати конину, але жидівка держала його за рукав.

— Може би ви повезли мене до Залїщик? Я таки на краю села, не зможу дійти, а підводів нема. Повезїть, я заплачу як слїд.

— Та я маю гній на санях. А й конина голодна, умучена. Де-ж, від рана в роботї, а то вже вечер. Не можу. Прийшло би ся вертати пізною ночию, бо то туди й назад цїлих шість миль. Не повезу. — І знов хотїв пігнати коня, жидівка приговорювала.

— Дам лева!

— А гій! За лева вези кошницю пів сьвіта! А се зарібок?

— Дам два! Дам три! Бігме дам три, лиш везїть, — просила жидівка.

Петро не наймав ся нїколи возити кого і тому надумував ся, чи згодити ся з жидівкою чи нї. — Три леви се гарний гріш! — думає собі. — От вже сьвятий вечер за два дни, треба буде де що купити на сьвята, а гроша готового дасть Біг. І дня не утрачу. Хоть вже далї й вечер, то все таки на ніч верну. Дорога гладка, бита, а три леви здадуть ся.

А далї й каже:

— Ну, поїхав би вже, але гною з саний не скину на дорозї, мушу відвести на ниву.

— Добре, я зачекаю. А далеко ваше поле? — питала жидівка.

— От буде ще так зо двайцять раз буком по нашому кинути, — відповів Петро.

— Я буду чекати. Дам три леви, бігме дам!

Петро поїхав.

Знов навернув на бік, на пільну дорогу. Та він посумнїйшав. От і роздумує він собі тепер, чи везти єї, жидівку, чи нї. — Що се за людина? Може се яке нещасте? А той голос! — то голос, здає ся, не жидівки, гей за грубий, за черствий.

З такими думками приїхав аж на свою ниву. Коник станув. Скинув Петро гній, сїв на сани і їхав домів. Щось наче шептало йому в ухо, щоб їхав другою дорогою. Їхав душе повільно. А на дворі ставало чим раз холоднїйше і темнїйше. Сонечко вже сховало ся за білу хмару, та вже й не покаже ся, то минувши хмару, заховає ся за гори, а опісля впаде в море, глибоке море. Ще тільки небо червонїлось і пасмоваті хмари.

Шляхом хтось їхав як раз в напрямі до Залїщик. Петрови аж легко стало на души. — От сяде на сї сани і поїде. Конї, як видно бистрі.

мимо своїх 66 років доволї жвавий і рухливий, хоч і не посидїв з намн при обідї довше, як лише до 10. години вечером. Не привик, мабуть, до великого збіговища, томить его. Єго кавалерске мешканє — бо він не жонатий — таке скромне, як у студента, одна більша комнатка, друга маленька — тай по всїй парадї.

Та вжеж, з чого тут і панувати? Пенсия ґімназияльних професорів у Росиї меньша як у нас, а з письменства Левицкий не може заробити, бо пише по нашому. У тім то і видко его велику душу, що не полакомив ся нїколи на легкі зарібки і для гроша не покинув українськоі лїтератури, так як се зробило богато наших людий в Росиї. А він же, коли-б по росийски писав, міг би не так скромно жити.

Коли дивити ся на таких щирих та вірних синів України, то справдї душа підіймаеть ся в гору. Оттаких кілька патріотів підтримало у найтяжші часи добру славу України, не дали їй завмерти і дожили до часу, що їх зерно вже старицею приносить плоди. Сьвідомість на Українї зросла тепер так, що і росийске правительство мусить з тим числити ся. Єї можна знову придавити, але не можна вбити. Се робило предивне вражінє, коли чуло ся адреси і привіти з таких далеких сторін як Томск, Львів, Чернівцї, Петербург, Одесса, не згадуючи про саму Україну. Всюди є наші громади, то більші, то меньші, і вони не дадуть пропасти нашій справі. А на селян українських не треба так безнадїйно дивити ся, як дехто дивить ся; ся маса будить ся часто скорійше до житя, як інтелїґенция, коли їй тілько показати дорогу.

Наша Буковина, у котрій до недавна ще правили чужі люди, у котрій ще й тепер не все в наших руках, дала доказ, що кільканацять років сьвідомих заходів коло народу піднимає его дуже скоро на ноги. Надїємо ся. що і в Росиї нарід скоро отямить ся, коли тілько там полекшає. А на се там мабуть заносить ся*). *М.*

*) Хочби се мало бути й злишним, все-ж таки зазначуємо, що думки висловлені в сїй статї є випливом особистих вражінь автора, та що з ними редакциї не треба утотожнювати. (*Пр. Р.*)

Більше сьвітла!

Mehr Licht! — отсей оклик мусять мати все на тямцї угнїчені. Сьвітло шкодить тілько гнобителям а помагає всякій добрій справі. Се відносить ся в першій лїниї до народної справи — справи поневолених наций. Модерне міжнародне житє вимагає на кождім поли пропаґанди, скорої комунїкациї, виміни гадок і т. д. Розсьвітлюванє гнилих відносин в поодиноких державах підриває кредит сих держав на міжнародних ринках, отже посередно змушує міжнародні круги до концесий в користь угнїчених, до реформ і т. д. Польскій справі помогла т. зв. еміґрация (що несла в західну Европу звістки про історию, положенє, про лїтературу польского народу) сто раз більше, як крутїйска полїтика польскої шляхти. Бож звісно і найбогатша лїтература потребує пропаґанди. Найлїпшим доказом сего от хочби ся обставина, що нераз найбільше сьміте з французского, анґлїйского, а навіть з польского в розличних перекладах знаходить і накладцїв і купцїв — між тим, як і найкращого продукту українськоі музи не знайдете на міжнароднім книжковім ринку. Правда, що всяка пропаґанда мусить починати ся полїтикою, але не повинна вона забувати й иньших прояв культурного житя. Пропаґанда мусить бути тягла, постійна, бо в противнім случаю не принесе великої користи.

Наколи би ми так були взяли ся до енерґічної пропаґанди 30 років тому назад, богато серіозних західно-европейских учених, — істориків, статистиків, ґеоґрафів, етноґрафів, антропольоґів, фільольоґів, і т. д. — було би радо взяло ся за поданий їм материял, були би его обробили і рішали питанє з наукової точки. Ми мали би сьогоднї за собою повагу наукового сьвіта. Нїхто не посьмів би заявити — „не било, нет і бить не может нїкавово малорусскаво язика“ або „nie ma Rusi, jest tylko Polska i Moskwa“, так як нїхто не перечить істнованя польского або фіньского язика. Ба, навіть з чисто полїтичних взглядів мусїли би тодї наші противники з нами більше числити ся.

От томуто ми взяли ся до видаваня „Ruthenische Revue“ і ведемо се видавництво дальше помимо трудностий усякого рода, з якими мусимо боронити ся. Хто знає блище відносини, сей мусить чудовати ся поважній позициї і усьпхам, які ми помимо всяких трудностий осягнули. Заборона кольпортажі ріжнородність наций як і інтересів поодиноких країв, робить в Австриї розвиток тижневників, двотижневників і місячників прямо неможливим. Число передплатників таких австрийских видавництв хитає ся між 200 а 700, жиють вони головно з інсератів. Найлїпший в Австриї тижневник „Die Zeit“ боров ся все з дефіцитом, число передплатників в послїдних часах упало, так що перестав виходити.

Впрочім статї про нашу народну справу і в найбільше розповсюднених видавництвах не мають того значіня, що в „Ruthenische Revue“. Між читачами всїх чужих видавництв ледви чи знайде ся 2% таких, що нашою справою заінтересують ся і дотичну статю перечитають. За те „Ruthenische Revue“ висилає ся лише таким інституциям і таким личностям, що нашою народною справою інтересують ся, що нашу часопись або предплатили, або просили о дарову присилку. „Ruthenische Revue“ дістають найвиднїйші заграничні учені, письменники і полїтики, котрі иньших австрийских видавництв майже нїколи не бачать. Впрочім заграниця уважає „Ruthenische Revue“ за авторітетнїйше жерело в українсько-руских справах, як всякі иньші часописи. На се маємо численні докази.

Проте гадаємо, ще се обовязком цїлої нашої суспільности, (а не тільки видавцїв!) підпирати свій орґан на европейскій мові. Річна передплатата (8 корон) незвичайно низька — на се здобуде ся кождий інтелїґентний Русин. Тому в кождій хатї сьвідомого Русина повинен бути сей наш орґан! Кождий наш інтелїґент повинен дбати про розширенє сього орґану, повинен старати ся всїма силами спонукати своїх знакомих і сусїдів, щоби передплачували се видавництво. У всїх ресторанах і каварнях, до котрих заходять Русини, повинна знаходити ся „Ruthenische Revue“. Хто схотїв би придбати нам нових передплатників, тому вишлемо радо довільну скількість чеків.

Як сказано, велике число примірників „Ruthenische Revue“ йде за границю — показало ся, що з огляду на се потрібні сильнїйші окладинки і лїпший папір. Кромі сего слїдуючого року буде часопись виходити в збільшенім обемі. Тому мусять й кошти передплати збільшити ся. Именно в р. 1905 буде виносити цїлорічна передплата 8 корон, пів річна 4 кор.

Програма „Ruthenische Revue“ остає та сама, що доси. А именно на шпальтах часописи будуть містити ся: 1) Біжучі вісти; 2) Статистика; 3) Історія; 4) Історія культури; 5) Етноґрафія; 6) Історія лїтератури; 7) Історія театру; 8) Історія музики, штуки і т. д. Запрашаємо всїх наших письменників до співробітництва.

„Ruthenische Revue“ не єсть нїяким орґаном партийним, не заступає нїяких партийних інтересів — єї цїлею розсьвітлюванє а тим самим підпиранє еманципацийних змагань нашого народу, без взгляду на се, яка партія в данім случаю дала ініциятиву до сеї або тої акциї. Длятого отворимо радо шпальти обективному трактованю наших народних інтересів, без взгляду на партийну приналежність дотичного автора. Наша девіза: „Mehr Licht!“

За видавничий комітет: Василь Яворский посол до державної ради.

Полїтичний перегляд.

Конференциї бар. Ґавча.

Конференциї бар. Ґавча, які він вів до тепер із поодинокими визначнїйшими послами, вже мабуть покінчені. Всї они мали характер інформацийний. Тепер прийдуть на порядок дневний конференциї із провідниками парляментарних клюбів ради, усталеня програми парляментарної працї і обдумання тактичних средств, що привернули би роботящість парляменту. Рада державна має зібрати ся на ново дня 23. сїчня і буде радити до 15. цьвітня. Предмет нарад будуть становити предложеня попередного кабінету. Із приводу своєї конференциї із бар. Ґавчом, пише пос. Н. Василько в N. Fr. P.: „Барон Ґавч був в Терезіянум моїм директором, для якого я, як і кождий з бувших его вихованцїв, маю лише спогади найбільшої вдяки. Се рішаюче для моїх личних відносин до нового мінїстра-президента. Як полїтик не маю я з і с т а н о в и щ а б у к о в и н ь с к о г о нїякої причини до недовіря. Керберівска ера принесла нам на Буковинї консолїдацию відносин; на основі свобідних виборів маємо в соймі більшість; новий президент краю, Бляйлебен, робить усе, щоби не дати нам відчути уступленя князя Гогенльоге, за що ми єму щиро при-

---

І їхав спокійнїйше. Підгонив коника, щоб біг. Навернувши на гостинець, немало здивував ся, побачивши перед собою жидівку. Она, бач, не сїла на ті сани, чекала тут на мужика. Петро став і хотїв говорити, що не хоче їхати, але жидівка не дослухувала його слів. Садила ся сани, а як сїла, забормотїла під носом:

— Ну, їдьте, чого стоїте? Дам три леви.

Сї слова не були виговорені в способі проханя або запитаня, а звучали як строгий наказ. По Петровому тїлу повіяло морозом. Він мимо волї навернув у бік до Залїщик. Буланий противив ся, не хотїв туди навертати. Петро сїпав поводами, та кінь дужше махав головою і силкував ся навернути до дому. Треба було добути батога. Якось дуже нерадо рушив кінь. Пробігши кроків з десять, озирнув ся, чи не скаже що господар, та щоб уздріти, який він. Уздрівши захмурені брови господаря, буланий пігнув і свою голову в діл і і біг не озираючи ся вже більше.

На дворі стало темно. Петрови було не то скучно, не то лячно. Він став каяти ся, що поїхав. — Коби місяць зійшов! — думав собі, та місяць сходив аж коло осьмої-девятої. Він чогось бояв ся.

— Ну, бадіко, гони! — закричала жидівка.

Петро оглянув ся і аж стряс ся. Обличе жидівки не виглядало так, як то буває в жінок. Ся людина курила навіть грубе циґаро і, здавало ся, мала кренкий вус. Петро присунув до себе ґралї. Йому хотїлось вертати домів, але був уже добрих дві милї за Кіцманем, то-ж гонив далї.

— Гони скорше, чуєш?! — крикнула знов жидівка.

— Що се? — подумав собі Петро. Біда, нещасте, кара Божа, тай годї! Як то она просила ся, ви-кала, а тепер кричить. Та-ж він не простий візник, він господар, як то кричати на нього! І Петро обернув ся лицем до жидівки. Тепер він докладно пізнав, що се не жінка, а чоловік.

— Чого дивиш ся? — гукнув той на Петра.

— А таки так, — відповів Петро. — Я-б вам ось що сказав, що я не візник, на мене вам не кричати, бо скину з саний і вже.

— Ого мужику! — крикнув жид. — Диви ся, аби я тебе не скинув, лиш не мовчи.

Петро остовпів, сам не знав, що з ним є. Він кріпко держав правою рукою ґралї, а очима міряв противника-опришка, бо що-ж за людина міг бути сей жид. Та чим лїпше вдивляв ся Петро у жида, тим більше страхав ся він його. А як відвернув очи від нього, то лякав ся вже і озирнути ся.

Буланий біг скоро. На небі вказав ся великий, ясний круг, місяць зійшов. Стало ясно, як у днину. Навкола білий снїг, широке нїме поле. Нїгде нї душі. Ще більше став бояти ся Петро. Сего чоловіка він лякав ся: той дикий погляд, той ніс превеликий, і він сам весь такий страшний. Коби яка людина вказалась, а то пусто, пусто...

Ну, вже Залїщики, дякувати Богу, — аж лекше дихнулось Петрови.

От вже й корчма.

— Птрр! — Перед корчмою стали. — Ну, платїть, най вертаю!

— Зараз, — відповів жид, що знов виглядав з далека як справжня жидівка. — Йду до корчми, розміняю, бо не маю дрібних.

З тими словами злїзла жидівка з саний і пійшла до корчми. Петро чекав на дворі. Довго довело ся чекати, а жидівки все не має. Затрівожений Петро пійшов також до середини.

В корчмі майже нїкого. В кутї за столиком сидить, приперши ся до чорної полупаної стїни, якийсь волоцюга. Нелюдский, дикий вигляд його лиця наповнив знов великим страхом Петра. Оглянув ся і побачив у кутику за деревляними ґратами жида-корчмаря.

— Де та груба жидівка? — питає. — Чому не дає гроші? Таже за дурно я не віз тільку дорогу.

— Яка жидівка? Я нїчого не знаю, — відповідає жид.

— Таже сюди зайшла, в отсї самі двері, котрими я тепер увійшов.

— Що тобі, чоловіче? Тут нїхто не був! — відповідає глумливо жид. — Дивіть ся, люди добрі, — говорить далї, звернувши ся з бесїдою до волоцюги, — сей чоловік напастує. Агій! Ще такого не видїв, не чував. Чому не тримав ти жидівки, аж поки не заплатила? Хочеш дурнички? — Але дивіть ся, ґаздо, бо й конини не буде.

Петро мимо волї глянув через вікно на двір, а там чотирох людий порає ся коло його саний і конини. Він вибіг з корчми до них, а ті й чути не хотять. що він говорить. Один підняв грубий друк, так і замахнув ся вдарити Петра і був би добре посягнув його, наколи-б сей не схилив був скоро голови на бік. Петро хватив у руки ґралї і став готовий до бою.

— Геть від коня, бо пробю! — кричав він.

— Тобі що, чоловіче! — сказав тихше один, а тимчасом другий почав незамітно заходити поза плечи Петра.

— Та се наш кінь. Може й ти мав коня, але се наш. А може твій де зник. Зима, змерз і побіг. От перше видїли ми коня з саньми онтам за корчмою, може то твій. Іди подиви ся.

Але Петро добре мав на оцї своїх противників, за кождим їхнїм рухом слїдив очима. І як тільки побачив, що один хоче дістати ся поза плечи, він цїпко стиснув ґралї і кинув ся на опришка. Той подав ся в бік.

— Ґвавт! Ратуйте! Рабівники! — зачав кричати на цїле горло.

На широкому шляху дальше ід місту ледво що замітно улискували ся пера і баґнет. Спостеріг се Петро і став відважнїйшим. Та спостерегли се і волоцюги і стали віддаляти ся. Із корчми вийшов жид.

— Чого ви хочете від сего чоловіка? — заговорив лагідненько до волоцюг. — Се його кінь, я видїв як він приїхав. Гай, їдьте, ґаздо, бо буде зле, не чекайте на гроші, бо ще щось обірвете!

Буланий сїпав ся, хотїв бічи до дому. А Петро не знав, що з ним дїє ся. Він як не свій, сїв на сани, а кінь побіг. Та все таки Петро, їмивши в руки поводи, почав мастити буланого без серця

хильні. Новий міністер-президент може бути з мира в краю, осягненого по довгих борбах, лише вдоволеним; се відповідає его поглядам і що до иньших країв. Яко заступник голови руского парляментарного кдюбу, котрого значну більшість творять товариші з Галичини, думаю, що не запреюдикую рішеню сего клюбу, коли скажу: се вже симпатична річ, що новий президент є західно австрийским урядником і що не здійснило ся бажанє Поляків, аби уформовано кабінет з посеред давнійшого зелізного перстеня. Всякій зміні реґуляміну без виборчої реформи Русини будуть усіма силами противні".

Військові реформи.

Правительство приготовлює новий закон військовий, що вводить значні зміни дотеперішного стану. Загальну службу військову буде відбувати більше число горожан як до тепер. Всї спосібні будуть сповнювати сю службу чинно, меньше спосібні помічно, а неспосібні будуть платити податок, поділений на катеґориї. Із загальних постанов випливають ще отсї специяльні: 1) Мировий стан армії тривати має з гори обмежений час 10 літ; 2) доповняюча резерва буде зреорґанізована; 3) всї спосібні до оружя будуть служити два роки, а кавалєристи три роки; 4) приділені до помічної служби будуть служити бодай 10 тижнів або 2 роки, після роду їхнього приділеня; 5) всї неспосібні до військової служби будуть платити податок, що буде звачно висший від дотеперішного; 6) буде зрівнана висота росту, яка є досї иньша при лінії а иньша у краєвої оборони. — Інституция однорочних охотників остає правосильна й на будуче, за те задумують знести другий рік кари, який мусять дослуговувати ті, що перепали при офіцирскім іспиті.

Росия й Японія.

Цікаву вістку подав віденьский кореспондент анґлійскої ґазети „Times". Він каже, що на десять днів перед вибухом росийско-японьскої війни цїсар Вільгельм телеґрафував до царя: „Розваж добре, заким возьмеш ся до війни з Японією. По дуже точних вістях о узброєню і приготовленях до війни в Японії і о силах, які ти маєш в Манджуриї, сумніваю ся о успіху війни. Отже прошу, розваж собі, заким відкинеш услівя Японії". На то мав цар відповісти, „що пороблено вже на всякий случай приготовленя, щоби нашим войскам забезпечити побіду". Як видно приготовленя були не зовсїм вистарчаючі, або бодай цар не був про них належно поінформований. Також і доля Порту Артура не була для него вповні ясна W. All. Ztg. доносить, що двірскі сфери вмовляли в царя Николая II., що до кінця грудня удасть ся Порт Артура увільнити і з боку суші і з боку моря. Тимто й пояснюють ся его депеші до Штесля, щоб боров ся до послїдної краплї води. Аж в останних днях розвідав ся про дійсний стан річи і дозволив Штесливи капітулювати у відповідну хвилю. Також і ґен. Штесель, не мав вірних інформаций від хіньских шпигунів. Він вірив, що Куропаткін віддалений від Порту Артура найдальше о 39 кільом. Перед переговорами ґен. Штесля і Ноґого, що відбували ся у мові анґлійскій спалив ґен. Штесель усї росийскі знамена полкові. Дня 6. с. м. виїхало із Порту Артура послїдних 5 тисяч росийскої залоги до Дального, відки переїдуть кораблями у Японію. Після рапорту ґен. Ноґого забрали Японцї в полон: 8 ґенералів, 4 адміралів, 75 полковників і майорів, 100 капітанів корабельних або командантів, 531 капітанів згл. поручників армії, 200 поручників і урядників маринарки, 99 військових урядників, 109 лїкарів, 20 капелянів, 22.434 підофіцерів і рядових армії сухопутної, 4500 моряків, 3645 некомбатантів армії і 500 некомбатантів маринарки разом 32.207 осіб. Крім сего є 15—16 тисяч хорих і ранених по шпиталях. Коний забрали Японцї 1970. Не всї офіцири скористали з того, щоб по зложеню слова чести вернути до Росиї. Так зробило 441, а 437-ох а між ними ґенерали Вок, Смірнов і Горбатовский і адмірал Вільман волїли піти радше в японьску неволю. Цїсар Вільгельм надав ґенералам Штеслеви і Ноґому в признаню їх народности, проявленої підчас облоги Порту Артура ордери pour le merite і просив царя і мікада, щоб позволив їм ті відзначеня носити.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 11. січня 1905.

День св. Стефана, день іменин провідника буковиньскої Руси зібрав повнїську салю Центрального Готелю місцевих і позамісцевих Русинів. Комерс розпочав інсп. О. Попович, вказуючи на зростаючу пошану земляків до особи соленізанта. Ряд промов в честь соленїзанта, із якими засїла також брат та сестра, селяни із Немилова, розпочав о. крил. Костецкий, відтак промавляв пос. Н. Василько, підносячи незвичайно політичні заслуги д-ра Стоцкого. Відтак промовляв проф. А. Клим від руского шкільництва, пос. др. А. Могильницкий від Галичан вказуючи при тім на те, що нинїшний день стає сьвяточним головно із за признаня громадяньскої працї соленїзатора. У сердечній відповіди до присутних брав др. Стоцкий усї виголошені промови не так до себе, як до поступу нашого громадяньства. Признанє і пошана громадскої працї за житя робітника додають єму енерґії і віри в побіду нашої справи. А вірити в те конче кождому з нас, коли вже лучають ся й такі факти як отсей. Недавно зійшли ся два Русини, що занимають дуже визначні становища у рускій суспільности, які однак виховали ся в зовсїм чужім для нас середовищи В розмові питає один другого, чи він вірить в будучність нашого народу. Так! замітив запитаний. Гляньте лише на кольосальний зріст его просьвіти. Народна просьвіта се запорука поступу будучности сего народу! Колиж так, то трудїм ся невпинно для сего народу, а ясну мету, що так далеко, осягнемо певно. Свій тост підніс др. Стоцкий за весь руский нарід. І вся саля, що пильно прислухувала ся промові соленїзанта, засьпівала грімко неначе з одної груди „Не пора". Відтак промавляв академик Я. Весоловский від тов. укр. студ. „Січ", вказуючи на значінє, яке має теперішний стан Буковини, де можемо свобідно про себе дбати для прочих частин Руси-України, що також належить головно до заслуг соленїзанта. Відтак промовляв ще ак. П. Клим, тостуючи в честь д-ра Стоцкого від тов. руск. ак. „Союз" а п. Мицак від черновецкого міщаньства. Пос. др. А. Могильницкий, промавляючи в друге із незвичайним гумором пив здоровле руского жіноцтва в руки п. віцем. Стоцкої. Поміж промовами пригідними відчитав ще др. О. Маковей свої враженя із побуту на Українї. Вже було добре по опівночи, як громада стала розходити ся, давши наглядний доказ симпатиї і пошани для свого найкрасшого члена.

Признанє для політики наших послів. Недавно відбули ся в Золочеві, повітовім галицкім містї довірочні збори політичної орґанїзациї повітів золочівского і зборівского. На сїй нарадї ухвалено між иньшими і отсю резолюцию: З уваги на політичне положенє нашого народу в двох краях австрийских уважають збори за свій обовязок заявити щиру вдячність і признанє руским послам буковиньского сойму за їх інтензивну дїяльність, котрою повелось їм осягнути майже неімовірні результати і простелити рускому народови дорогу до розвитку.

До Вижницї запрашає „Руска Бесїда" в Чернівцях на суботу, 14. лат. січня с. р., всїх Русинів-патріотів з інтелїґенциї міщаньства і селяньства Вижницкого повіту, на нараду над просьвітною і економічною орґанїзациєю Русинів сего повіту, що відбуде ся о 2. годинї по полудни в салї склепу п. Москви. На збори прибудуть Русини з Черновець, що надїють ся побачити там всїх щирих приятелїв руского народу з Вижницкого повіту.

„С.-Петербургскія Вѣдомости" обговорюють (347 ч.) за нашою часописию зріст нашого шкільництва в замітцї п. з. „Развитіе русской школы въ Буковинѣ въ 1895—1904 гг." Замітка вповнї вірна і оперує всїм поданим нами цифровим материялом. Шкода лише, що тільки в однім місци (тай то лиш в скобках!) зазначено, що тут іде мова про школу „малорусскую" а не „русскую", як говорить у всїх иньших висловах. Замітка кінчить ся ось такою конклюзиєю. „Понятно, что галицкіе малороссы съ завистью смотрятъ на просвѣтительные успѣхи своихъ восточных братьевъ"... Отся замітка росийскої часописи се не аби яке признанє для людий, що стоять на чолї нашого шкільництва. Не слїд би й сего забувати, що вона не без значіня супроти кацапских киринників, які в аґонії безпамятно накидують ся на руску школу і руске учительство. На кінци не можемо здержатись від ще одної уваги. „С.-П. Вѣд." признають, що галицкі Русини можуть заздрим оком глядїти на розвиток нашої школи. Значить ся, опіка „польского міністерства" себто галицкої ради шк. кр. нашому шкільництву помагає але у відворотнім напрямі. Тимчасом ті самі „С.-П. В." помістили були недавно статю про Галичину, очевидно печко якоїсь польско шляхотскої зазульки, у якій розхвалювано всї лади „блага" шляхотскої управи в Галичинї. Якжеж погодити ті дві річи. Herr Orindur erklären sie diesen Zwiespalt der Natur?

Загальні збори черновецкої філії тов. „Руска Школа" відбудуть ся в недїлю дня 15. січня н. ст. о пів до 11-ої год. перед полуднем в „Нар. Домі" в Чернівцях з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворенє зборів. 2. Відчит про цїль народної школи. 3. Вільні внесеня і запитаня. — За видїл: *Дарій Пігуляк*, голова.

Прокуратор социялїстом. Сего би мабуть нїхто й не сподївав ся, що в Европі найде ся така держава, у якій обовязки прокуратора державного, сповняв чоловік, що явно признавав ся до социялїстичних переконань і брав горячий удїл в партийних зборах і в строгім партийнім русї. Оттаким чоловіком був прокуратор Шарпентіє в францускім містї Орлеанї. Також і при смерти, що наступила сими днями, не забув на свою партию і записав на єї цїли 75 тисяч франків. З того призначив 50 тисяч франків послам Жоре і Вівіянї до довільного розпорядженя на партийні цїли, а 25 тис. франків на руки посла Мілерана для заводових спілок. Усю свою бібліотеку записав робітничому товариству. При тій нагодї не завадить згадати, що в Франциї бувають социялїсти також між судиями. Найбільшу популярність із поміж тих добув собі т. зв. „добрий судия" Маньо (Magnaud) із Шато Тієр (Château-Thierry) за свої присуди мотивовані незвичайною людяностию і вирозумілостию для людий, яких вчинками кермує сильна панї-нужда.

Матури жінок. Міністерство просьвіти видало розпорядок, після якого можна буде жінок, що здають матуру так само увільнювати від деяких предметів, як се роблено досї при мужеских абітуриєнтах.

Арештованє посла. В Будапештї викликало велике вражінє арештованє бувшого посла д-ра Геґедіса, що допустив ся численних обманьств, підроблюючи на векслях підписи визначних людий.

Двірник стріляє... Примір черновецкого інспектора поліциї, що пробував недавно „усмирювати" публику вистрілами, заразив очевидно і киселївского двірника Николая Солонаря. Дня 19. м. м. на храм св. Николая — як нам з Киселева пишуть — вибив хтось шиби тамошному господареви Гр. Мельникови. Всї хатнї а в тім числї і брата его жінки Одинаки з Борівців і їх дїти вибігли з хати, щоб спіймати пакосників. Та на лихо зустрінули ся із господином двірвиком, що був в доволї в „празничнім" настрою а до того ще й узброїв ся стрільбою! І ось двірник місто винних забаг арештувати усїх пошкодованих, Прийшло до суперечки, серед якої г. двірник у надмірі енерґії вистрілив(!) два рази до парубка Івана Одинака і поцїлив його в ногу, так що Одинака треба було відвезти до краєв. шпиталю. Не сумніваємо ся, що власти належно покарають сего двірника за его „подвиг". Не завадить сказати й те, що сей двірник не мало пакостить „Січовикам" і є одним із киринницких перлин.

Просимо ще раз вирівнати
залегло[illegible]ед-
плат[illegible]
на[illegible]
р[illegible]

батогом. Кінь наче попарений не біг, а летів.

Минувши корчму, Петро знайшов ся знову серед широкого поля. І йому стало ще гірше лячно, а серце неначе щось тиснуло, не то туга, не то жаль.

І грімким голосом прокляв він корчму і жидівку. Кленучи він обернув ся, наче-б хотів рукою показати прокляту сторону, і побачив не дуже далеко тих чотирох волоцюг. Они бігли за ним що мога.

Тепер він пізнав, що то за людина їхала з ним, що то за корчма. Доженуть його отсї опришки, так тодї і житя йому не має. Убють, не жалїючи нї жінки нї дїтий. — Він немилосерно став побивати буланого. Кінь землї не дотикав, так біг. А санчата лїтали по дорозї, що й усидїти на них Петрови було трудно. Він ляг, тримаючи ся їх руками.

Тепер їхали з горба. Санки занадто кинули ся в бік і на нещасте вдарили собою о телеґрафічний стовп. Петро полетів як галушка геть-геть аж поза глибокий рів.

Нїм встав, кінь був уже далеко. Петро оглянув ся знова. Не видко нїкого. Опришки не могли дігнати його. — Ну, тепер він зачав бічи за конем. — От горб знов, може буде йти конина поволи, здогоню, — гадає. Та де там! Буланий землї під собою не чув, так біг. А Петро аж упрів, доганяючи.

Нараз почув людский голос. Ще далеко перед ним щось чорнїло ся. Коли добіг, побачив своїх людий, мужиків. Они, бачучи, що санки порожні, сперли коня. Петро і подякувати їм за се добре дїло не зміг, півмертвий упав на сани, а буланий помчав.

А жінка дома плаче, не знаючи, що з чоловіком скоїлось, бо де-ж тільки часу барити ся. Вже й сусїди питають, двох пійшло було навіть у поле напроти нього і вернули ся, не найшовши Петра.

Ще більший страх запанував над усїма, коли узріли буланого перед хатою. Жінка глянула через вікно; буланий сопе як ковальский міх, а сани, здавалось єї, порожні. Трохи не омлїла.

Сусїди, що були в Петра, вибігли і занесли його в хату, ледви живого...

* * *

— А скажіть менї, куме Андрею, що се? — питав Петро, розповідаючи другого дня свою пригоду. — Вже я більше не везти му нїкого, хоть би і десятку за милю давав. Не вір нїкому!

— А мій буланий! Е, то вірний та розумний кінь. Лиш не говорить. Все знає. Що лиш не казав: Не їдь, бо буде зле. Він пізнав ту людину відразу і тому не хотів їхати. А я його батогом. Мусїв, бідний, їхати.

— А що то за чоловік був, то годї довідати ся, — спитав сусїд.

— Та вже знаю. Сегодня рано був тут у мене жандарм, випитував ся про все і щось писав собі у книжку. Я все розповів. Казав менї, що то славний вломник і конокрад. Ще будуть протоколи тягнути, Бог би їх скарав...

І вийшовши з хати, пійшов до стайнї, щоб погладити, попестити буланого.

В невимовнім горю, по передчасній утраті моєї незабутної подруги й печаливої матери моїх осирочених дітий,

директорки

Адольфіни Стратийчукової,

управительки дівочої школи в Кіцмани

дізнав я стільки ласкавого співчутя, що годі мені за него подякувати всім особисто. Тому висказую сею дорогою мою найсердечнійшу подяку впр. О. Крилошанинови, деканови і парохови Келестинови Костецкому, оо. духовним Михайлови і Апольонови Сімовичам, Хорови вп. сьпіваків-питомців, Хвальним товариствам: руских академиків „Січ“, „Народний Дім“, і „Руска Школа“ в Чернівцях, філії „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“, „Руска Каса“ і „Січ“ в Кіцмани, громадскій Раді міста Кіцманя, впов. учительству з Кіцманя й околиці та їх речниці вп. учительці Константині Малицкій вп. пп. радникови Карольови Кшесьньовскому і Ілї Семаці, інспекторови Омелянови Поповичови, директорови Серґієви Шпойнаровскому і професорам, вч. оо. Теофільови Драчиньскому, Юрієви Калинюкови, Симіґіновичу, і Велигорскому, особливож др. Льву Воєвідці та дир. Евгенови Жуковскому і їх вп. подругам тай начальникови міста Дмитрови Бажанови, і всім а всім, що взяли лично участь в похоронах чи зложили вінці або потішали мене писемно.

Кіцмань, 3. січня 1905.

Ілярій Стратийчук,
ц. к. повітовий інспектор шкільний.

Подяка.

Всім ласкавим П. Т. Паням і Панам що зволили віддати послідну прислугу мому пок. Синови, складаю на отсім місци мою горячу подяку.

Єротей Пігуляк.

Спішіть ся з купном Календара

„Рускої Бесіди“

бо наклад небавом розійде ся.

Сего року він є богато ілюстрований, має всї потрібні вказівки, оповіщує **правдиве веремя** і коштує **60 сот.**, з пересилкою почтовою **70 сот.** — При більшім закупні відповідний опуст.

Набути его можна в друкарні „Рускої Ради“
Чернівці улиця Петровича число 5.

„Ще не вмерла Україна!“

Пісні патріотичні і народні, зложив на фортепян

Денис Січиньский.

Часть I-а: Музика, Часть II-а: Текст 152 пісень!

70 (4—10)

Накладом книгарні і складу нот А. ШТАУДАХЕРА і СПІЛКИ в Станиславові.

Ціна 6 корон.

Набути можна у накладців, в всїх книгарнях і через друкарню „Рускої Ради“ в Чернівцях, (ул. Петровича ч. 2.).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Товари з бронзу найновійшого виробу: Столики на циґара і сальонові, стоячі і на стїну годиники, тягарки до притисканя листів, Nippes і т. п. Альбоми з шкіри і плїшу, нецесарії для пань і панів, мошонки на листи, пушки на циґара і тютюн, мошонки на гроші, найлїпші фабрикати.

Товари шкіряні дамскі торбники, касети на листи з замочками і без замочків, пушки на тютюн і етуї на циґара і папіроси, лубочки на мапки, етуї на візитові карти, альбоми з підставками або без них, льорнетки і н цесарки до подорожи.

Товари обувяні. Сомостійна продаж обуви з Ґоудиярскої фабрики Ф. А. Попера і з иньших славних фабрик як Антін Чапек у Відни і т. д. Найлїпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані лякером, Boxealt і Chevpeaux з шовковим плї[illegible]вим нутром для панів дам і дітий. Чоботи фільцові для панів і хлопців [illegible] то скучно, не [illegible], чоботи до польованя (ручна робота), черевики домові і ріжні [illegible]нів і дам як також черевики до вправ ґімнастичних.

До подорожи. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амуніция. Кальо[illegible]робів. Ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка [illegible]тарасолї, кошики на начинє, нецесарія, коци і т. и. [illegible]ряні товари.

Кофекция діточих убрань як: камізельок для пань, панів, дітий, дївчат, до того жакети і чепці.

Товари футряні. Великий вибір дамских боа, до того з рукавки (муфи) і шапки. — Убраня футряні для хлопців і дївчат ріжного рода. Від 8 К. почавши аж до найдорожших.

Товари вовняні зимові. Правдиве біле Єґера і біле із складу бавовляного ґіґієнїчного біля, системи Д-ра Лямана, як також півовняні і вовняні опаски, штани, еїточі одяги, паньчохи для дам і дітий, паньчохи до польованя, огрівачі колїн, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, з шовку, пікт. зефіру і т. и. модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Капелюхи для панів і хлопців фільцові, з льоден і плїшові в найбільшім виборі. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик I. Heinz Ita у Відни Josef Pichlers Söhne в Ґрацу, P. Ladstätter & Söhne у Відни, Rosalino Giuseppo Fratello Allessandrio в Італії. — Найновійші **циліндри і кляки.**

Кальоші і черевики до снїгу найлїпшої сорти і найславнїйших фабрикатів.

вілїованої фабрики товарів аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

[illegible]ада“ в Чернівцях.
З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядм Івана Захарка.

За редакцию відповідає Іван За[illegible]